

FEDERATION CYNOLOGIQUE INTERNATIONALE (AISBL)

13, Place Albert 1er, B - 6530 Thuin (Belgia), puh : ++32.71.59.12.38, fax :++32.71.59.22.29, internet : <http://www.fci.be>

FCI-KOEOHJE

Kansainväliset pohjoismaiset palveluskoirakokeet

FCI:n Palveluskoirakomission toimeksiannosta työstäneet

Tiina Hiljanen (Suomi)

Staffan Nordin (Ruotsi)

**FCI:n hallitus on hyväksynyt tämän koeohjeen Brysselissä 9.11.2011
ja se astuu voimaan 1.1.2012**

YLEISET MÄÄRÄYKSET

Tarkoitus

Pohjoismainen suojelukoe muodostuu neljästä osasta, eli tottelevaisuudesta, jälkiosuudesta, esine-etsinnästä sekä suojeluosuudesta näiden sääntöjen mukaan.

Jälki-, viesti- ja hakukoe koostuvat neljästä osasta, joista päälajin mukainen osa suoritetaan kahtena päivänä, ja tottelevaisuusosuus ja esine-etsintä kumpikin yhtenä päivänä. Kokeessa on kumpanakin päivänä käytettävä uutta etsintäaluetta, jälkeä jne. päälajin mukaisissa osissa.

Tämä koeohje ei vaikuta yksittäisten maiden kansallisiin kokeisiin ja mestaruuskilpailuihin, vaan niiden koeohjeet hyväksyy kunkin maan kansallinen määräävä kennelorganisaatio.

Osallistumisoikeus

Kukin maa voi itse päättää minkä kansallisten luokkien suoritus ja muut edellytykset vaaditaan koiralta, jotta se voi osallistua kansainväliseen koeluokkaan. Kansainvälisiin kilpailuihin osallistuminen edellyttää kuitenkin aina, että koirakko (koira ja ohjaaja yhdessä) ovat vähintään kerran saaneet hyväksytyt tulokset oman maansa korkeimmassa koeluokassa.

Luoksepäästävyden tarkastus

Jokaisen kokeen aluksi ennen ensimmäistä koeosaa tuomarin tulee suorittaa koiralle luoksepäästävyden (luonteen) tarkastus. Tunnistusmerkinnän (tatuointi, mikrosiru, jne.) tarkastus on osa luoksepäästävyden tarkastusta. Koirat, jotka eivät läpäise luoksepäästävyden tarkastusta, eivät voi osallistua kokeeseen, vaan ne on hylättävä. Mikrosiruilla varustettujen koirien omistajien on huolehdittava siitä, että sirun lukulaite on käytettävissä.

Tuomari jatkaa koiran luoksepäästävyden (luonteen) arviointia koko kokeen ajan.

Mikäli koira osoittaa luonneongelmia, tuomarilla on velvollisuus hylätä se välittömästi kokeesta.

Hylkääminen ja selvitys luonneongelmasta merkitään kilpailukirjaan. Luonneongelman takia hylätyistä koirista on tehtävä kirjallinen ilmoitus kansallisen kenneljärjestön ao. komitealle.

1. Luoksepäästävyden tarkastus suoritetaan normaalissa ympäristössä paikassa, joka on koiran kannalta neutraali.
2. Kaikki kokeeseen osallistuvat koirat tuodaan yksitellen tuomarin luo.
3. Koira on oltava kytketty tavalliseen taluttimeen. Taluttimen on oltava löysällä.
4. Tuomarin tulee välttää koiran ärsyttämistä. Tuomari saa koskea koiraan.

Arviointi:

- a) koiran positiivinen käytös: Koira käyttäytyy tarkastuksessa esim. neutraalisti, itsevarmasti, varmasti, tarkkaavaisesti, temperamentikkaasti, asiallisesti.
- b) vielä hyväksyttävä rajatapaus: Koira käyttäytyy esim. hieman levottomasti, hieman ärsyntyneesti, hieman epävarmasti. Tällainen koira voidaan hyväksyä, mutta tuomarin tulee tarkkailla sitä huolellisesti koko kokeen ajan.
- c) koiran negatiivinen käytös tai käytöshäiriö: Koira käyttäytyy esim. arasti, epävarmasti, pelokkaasti, on laukausarka, ei ole ohjattavissa, näykkii, on aggressiivinen (hylkäys).

Arvosteluasteikko ja kertoimet

Käytettävä arvosteluasteikko on 0-5-5,5-6-6,5-7-7,5-8-8,5-9-9,5-10. Tuomareiden keskiarvosana kerrotaan kullekin osasuoritukselle määrätetyllä kertoimella.

Tuomarit

Jokaisen osasuorituksen arvostelee kaksi tuomaria. Samojen tuomarien on arvosteltava sama osasuoritus kumpanakin päivänä.

Pisterajat ja sijoitukset

Suojelukoirilla hyväksytyn tuloksen raja on 250 pistettä ja koiran on saavutettava hyväksytty arvosana päälajista (=vähintään 135 pistettä). Jälki-, viesti- ja hakukoirilla hyväksytyyn tulokseen vaaditaan vähintään 250 pistettä ja hyväksytty arvosana päälajista (=vähintään 130 pistettä) kumpanakin päivänä.

Koirien sijoitus määräytyy seuraavan järjestyksen mukaan:

- hyväksytyn tuloksen saaneet koirat sijoittuvat hylätyn tuloksen saaneiden koirien edelle,
- hyväksytyn tuloksen saaneiden koirien sijoitus määräytyy kokonaispistemäärän mukaan,
- tasapisteissä sijoitus määräytyy päälajin kokonaispistemäärän mukaan,
- jos koirakoilla on siinäkin tasapisteet, sijoitus jaetaan.

Suoritusjärjestys

Suoritusjärjestys arvotaan kaikissa lajissa kumpanakin päivänä.

Pohjoismaisen suojelu-, jälki-, viesti- ja hakukokeen tottelevaisuusosuus

PAIKALLAOLO RYHMÄSSÄ

Kerroin 2

Käsky: "Maahan" tai käsimerkki - "Paikka"

Ohjaajat komentavat koirat maahan noin 5 m etäisyydelle toisistaan ja siirtyvät pois koirien luota näkösuojaan. Paikallaoloaika on 3 minuuttia. Ohjaaja saa antaa käskyn jättäessään koiran. Ohjaajat palaavat koirien luo liikkeenohjaajan käskystä.

Arvostelu:

Liikesuoritus alkaa ohjaajien jättäessä koirat ja päättyy ohjaajien palatessa koirien luo (maahanmenoa ja istumaan nousemista ei siis huomioida arvostelussa). Jos koira ryömii yli 1 m pituisen matkan, sen suoritus hylätään. Jos koira nousee istumaan ennen kuin paikallaoloaika on kulunut loppuun, sen suoritus hylätään. Jos koira nousee istumaan sen jälkeen kun paikallaoloaika on kulunut loppuun, se voi saada korkeintaan arvosanan 5.

Suorituksen läpivieminen:

Paikallaoloaika alkaa siitä, kun ohjaajat ovat siirtyneet näkösuojaan.

LUOKSETULO

Kerroin 1

Käskyt: "Maahan" - (koiran nimi) "Tänne" - ("Sivulle")

Ohjaaja tulee kentälle ja pysähtyy merkittyyn paikkaan noin 4 m kentän sisäpuolelle ja käskee koiran maahan. Tämän jälkeen ohjaaja siirtyy liikkeenohjaajan luo merkittyyn paikkaan ja kääntyy koiraan päin. Liikkeenohjaajan komennosta/merkistä ohjaaja kutsuu koiran luokseen. Lopuksi ohjaaja siirtyy koiran kanssa liikkeenohjaajan osoittamaan paikkaan vapaana seuraamista varten.

Arvostelu:

Liikesuoritus alkaa ohjaajan poistuessa koiran luota ja päättyy kun koira tulee ohjaajan luo ja istuu joko ohjaajan eteen tai vasemmalle puolelle. Jos koira vaihtaa asentoa sen jälkeen, kun ohjaaja on kääntynyt koiraan päin, se voi saada korkeintaan arvosanan 5. Jos koira vaihtaa asentoa tai ryömii yli 1 m ennen, kuin ohjaaja on kääntynyt koiraan päin, liikesuoritus hylätään.

VAPAANA SEURAAMINEN

Kerroin 2

Käsky: "Seuraa"

Koiran tulee seurata ohjaajaa halukkaasti ohjaajan vasemmalla puolella koiran pää tai lapa ohjaajan polven kohdalla. Seuraaminen suoritetaan eri kulkunopeuksilla (normaalikävely ja juoksu) ja käännoksissä. Ohjaajan pysähtyessä koiran tulee pysähtyä nopeasti perusasentoon ilman käskyä. Ohjaaja saa antaa käskyn vain liikkeelle lähettäessä ja kulkunopeutta muutettaessa.

Arvostelu:

Liikesuoritus alkaa ensimmäisestä liikkeellelähdestä ja loppuu viimeisen pysähdyksen jälkeen. Koira, joka suuren osan liikesuoritusta seuraa ohjaajaa yli 1 m etäisyydellä ei voida hyväksyä.

KÄVELYSTÄ SEISOMINEN

Kerroin 1

Käsky: "Seiso", "Odota" tai käsimerkki.

Koiran tulee pysähtyä nopeasti käskyn saatuaan. Pysähtyminen tapahtuu kävelystä ohjaajan pysähtymättä.

Arvostelu:

Liikesuoritus alkaa alustavalla seuraamisosuudella ja loppuu, kun ohjaaja on palannut koiran luo ja komentanut koiran perusasentoon. Hyväksyty arvosana edellyttää, että koira pysähtyy noin 2 m sisällä käskyn saatuaan, ohjaaja saa antaa käskyn vain yhden kerran. Jos koira valitsee jonkun muun asennon kuin seisomisen ennen kuin ohjaaja on kääntynyt, se hylätään. Jos koira vaihtaa asentoa ohjaajan kääntyttyä, se voi saada korkeintaan arvosanan 5.

Suorituksen läpivieminen:

Ohjaaja kulkee koira vapaana seuraten noin 20 m matkan, komentaa koiran seisomaan ja jatkaa vielä 20 m matkan, kääntyy ympäri, pysähtyy ja palaa sitten koiran luo.

KÄVELYSTÄ MAAHANMENO

Kerroin 1

Käsky: "Paikka", "Maahan" tai käsimerkki.

Kuten "KÄVELYSTÄ SEISOMINEN", mutta koira menee maahan seisomaan jäämisen sijasta.

RASKAAN ESINEEN NOUTO

Kerroin 1

Käsky: "Tuo" - "Irti" - ("Sivulle")

Koira perusasennossa. Kun ohjaaja on heittänyt liikkeenohjaajan antaman esineen (puinen esine, paino 2 kg) vähintään 10 m etäisyydelle, tulee koiran käskyn saatuaan noutaa esine nopeasti, tulla esineen kanssa ohjaajan eteen tai sivulle istumaan ja käskystä luovuttaa esine.

Arvostelu:

Liikesuoritus alkaa, kun ohjaaja heittää esineen ja loppuu kun koira on luovuttanut esineen. Mikäli koira luovuttaa esineen ohjaajan edessä istuen, sen on kuitenkin sen jälkeen käskystä tai ilman käskyä siirryttävä ohjaajan sivulle perusasentoon. Esineen pureminen laskee arvosanaa. Jos koira ei pidä esinettä kunnolla suussa, ja esine putoaa tai koira pudottaa sen maahan, voi arvosana olla korkeintaan 8. Jos koira varastaa lähdössä, se voi saada korkeintaan arvosanan 6 edellyttäen, että se saadaan kutsuttua takaisin. Jos koira ei noudata kutsua, suoritus hylätään.

Tottelevaisuusosuuden kokonaiskerroin 8

Esine-etsintä pohjoismaisessa suojele-, jälki-, viesti- ja hakukokeessa

ESINE-ETSINTÄ

Kerroun 8

Käsky: "Etsi, tuo " ja/tai käsimerkit

Kooltaan noin 50x50 m suuruiselle alueelle viedään neljä ohjaajalle kuulumatonta esinettä. Ohjaaja ohjaa koira käskyin ja/tai käsimerkein liikkeenohjaajan määräämältä alueen sivulta. Koiran on tuotava löytämänsä esineet ohjaajalle. Etsintäaika on 5 minuuttia.

Arvostelu:

Liikesuoritus (ja ajanotto) alkaa siitä, kun ohjaaja liikkeenohjaajalta luvan saatuaan lähettää koiran ensimmäiselle pistolle ja loppuu, kun säädetty aika on kulunut, seuraavin poikkeuksin:

- Jos koira on tuonut kaikki esineet ennen maksimiajan loppumista, niin liikesuoritus loppuu koiran luovutettua viimeisen esineen.
- Jos koira on löytänyt esineen maksimiajan loppuessa, se saa tuoda esineen ja luovuttaa sen ohjaajalle, ja liikesuoritus loppuu vasta sen jälkeen.

Arvosana hyväksytty edellyttää, että koira löytää ja tuo vähintään kaksi esinettä. Jos koira tuo kolme esinettä, se saa korkeintaan arvosanan 8. Jos koira tuo kaksi esinettä, se saa korkeintaan arvosanan 6. Korkeimpaan arvosanaan vaaditaan, että koira luovuttaa kaikki esineet kuten noutoliikkeessä' (ohjaajan edessä tai vasemmalla sivulla istuen). Esineiden kevyt pureskelu laskee arvosanan korkeintaan 9 pisteeseen. Jos puremisen katsotaan olevan voimakkaampaa (koira puree esineen rikki), voi arvosana olla korkeintaan 8.

Jos koira väsyä ja alkaa "liimautua" ohjaajaan, se voi saada korkeintaan arvosanan 7.

Koira, joka ei tottele ohjaajan käskyjä tai joka vai vaikeuksin saadaan suorittamaan etsintää, ei voi saada korkeampaa arvosanaa kuin 6. Jos koira poistuu etsintäalueelta, on ohjaajalla oikeus ohjata se takaisin alueelle.

Korkein arvosana edellyttää, että ohjaaja ei ohjaa koira kaulapannasta, liiveistä jne.

Koiran tulee suorittaa etsintä energisesti ja tehokkaasti.

Suorituksen läpivieminen:

Etsintäalue on merkittävä viimeistään 12 tuntia ennen arvioitua ensimmäistä suoritusta. Sopivia esineitä ovat käsineet, lompakot ja vastaavat. Esineenä ei saa käyttää noutokapulaa, hakukoiran ilmaisurullaa, metalliesinettä tai mitään yllämainituista esimerkeistä kooltaan huomattavasti poikkeavaa esinettä. Esineet asetetaan samalla kohtaa kaikkia koiria varten ja vähintään noin 10 m etäisyydelle toisistaan. Alueen talleamiseen on käytettävä sekä ihmisiä että koira.

Liikkeenohjaaja ilmoittaa, kun etsintäaika on jäljellä 1 minuutti.

Jälkikoe

JÄLKI

YLEISTÄ

Arvostelu:

Koiran työskentely

Koiran tulee työskennellä itsenäisesti vähintään 10 m pituisessa valjaisiin tai vastaavaan kiinnitetyssä johdattimessa. Ohjaaja voi hetkellisesti irrottaa otteen johdattimesta tai lyhentää sitä vaikeakulkuisessa maastossa, pensaikossa ja vastaavassa. Jos ohjaaja lyhentää johdatinta ilman tällaista aihetta, arvosanaa alennetaan. Koira, joka jossain vaiheessa vapautetaan johdattimesta ja jäljestää tai etsii vapaana, hylätään.

Jäljen etsimisen aikana ohjaajalla on oikeus ohjata koiraan lähtöruudussa niin kauan, että koira on löytänyt jäljen.

Uusintajälki

Jos ihmiset tai eläimet häiritsevät koiran työskentelyä, voidaan koiralle antaa uusintajälki vain erittäin poikkeuksellisissa tapauksissa.

Jos ”Jäljen etsiminen” on jo arvosteltu ennen häiriön ilmaantumista, arvostellaan uusintajäljellä vain ”Jäljen ajaminen” (suora lähetys jäljelle).

JÄLJEN ETSIMINEN

Kerroin 6

Käsky: "Etsi jälki" ja/tai käsimerkit

Jälki kulkee 30x50 m suuruisen lähtöruudun läpi siten, että jäljen pituus ruudun sisällä on vähintään 30 m. Liikkeenohjaaja osoittaa toisen 30 m pitkän sivun keskipisteen, josta koiran tulee aloittaa jäljen etsiminen. Ohjaaja etenee periaatteessa ruudun keskilinjaa seuraten. Koiran on itse löydettävä jälki 4 minuutin kuluessa. Jos koira ei löydä jälkeä, ei se voi osallistua seuraavaan osuuteen ”Jäljen ajaminen”.

Arvostelu:

Jäljen etsiminen alkaa kun ohjaaja liikkeenohjaajalta luvan saatuaan lähettää koiran etsimään jälkeä ja loppuu kun koira ja ohjaaja poistuvat ruudusta oikeaa jälkeä oikeaan suuntaan ajaen, tai kun etsintäaika on kulunut loppuun.

Jos koira ja ohjaaja eivät ole poistuneet ruudusta oikeaa jälkeä oikeaan suuntaan ajaen säädetyssä ajassa, suoritus hylätään. Jos koira ei reagoi jälkeen sen ensi kertaa ylittäessään, se voi saada korkeintaan arvosanan 7.

Jos koira ajaa takajälkeä ja ohjaaja joudutaan sen vuoksi kutsumaan takaisin ruutuun, voi arvosana olla korkeintaan 8. Jos koira ajaa takajälkeä, mutta kääntyy oma-aloitteisesti takaisin ennen kutsumista, ei arvosanaa lasketa tämän vuoksi.

Jos koira löytää jonkun muun kuin kilpailujäljen, ei arvosanaa lasketa tämän vuoksi.

Suorituksen läpivieminen:

Lähtöruudut on merkittävä vähintään 12 tuntia ennen arvioitua jäljestyksen aloittamista. Keskilinjasta, jota pitkin ohjaaja etenee, on merkittävä sekä alku- että loppupiste krepillä. Jäljen on kuljettava vähintään 30 m ruudun ulkopuolella ennen ruutuun tuloa eikä jälki saa leikata ruudun sitä sivua, jolta ohjaaja lähettää koiran. Jäljen on leikattava keskilinja, jota pitkin ohjaaja etenee, kuitenkin aikaisintaan 5 m päästä. Ohjaaja ei saa poistua ruudusta muutoin, kuin oikeaa jälkeä ajavan koiran perässä; muussa tapauksessa hänet on komennettava ”Takaisin ruutuun” hänen ylittäessään ruudun rajan.

Liikkeenohjaaja ilmoittaa, kun etsintäaikaa on jäljellä 1 minuutti.

JÄLJEN AJAMINEN

Kerroin 20

Käsky: "Jälki, tuo"

Jälki on noin 2000 m pitkä, noin 120 minuuttia vanha ja ei koiran ohjaajan tekemä. Jäljen tulee tehdä useita kulmia, joista vähintään yksi on terävä, ja sen tulee kulkea vaihtelevassa maastossa. Jäljentekijä jättää jäljelle kahdeksan esinettä, joista viimeisen jäljen loppuun.

Jäljestysaika (sisältää etsintäajan) on korkeintaan 60 minuuttia.

Arvostelu:

Jäljestäminen alkaa, kun koira ja ohjaaja poistuvat lähtöruudusta oikeaa jälkeä oikeaan suuntaan ajaen ja loppuu kun koira on löytänyt viimeisen esineen tai jäljestysaika on kulunut loppuun.

Arvostelu perustuu yksinomaan löydettyjen esineiden määrään sekä sallitun ajan sisällä pysymiseen. Korkein arvosana edellyttää, että koira on löytänyt kaikki esineet. Yhden esineen puuttuessa korkein arvosana on 9, kahden esineen puuttuessa 8 jne. Kuitenkin, jos viimeinen esine puuttuu, suoritus hylätään.

Järjestäjien on kaikin tavoin pyrittävä estämään koiran kulkeminen toisen kilpailijan jäljelle. Jos vaara tästä on olemassa, on ohjaaja määrättävä keskeyttämään jäljestys ja koiran suoritus hylätään.

Suorituksen läpivieminen:

Jälkiesineet

Jälkiesineinä käytetään puukeppejä, paksuus 1-2 cm ja pituus 10-12 cm, lukuun ottamatta viimeistä esinettä, joka on 30-36 cm pitkä. Jälkiesineet merkitään tunnuksilla, joista ohjaaja ei pysty päättelemään mille jäljelle ne kuuluvat tai missä järjestyksessä ne ovat jäljellä.

Esineitä ei saa asettaa noin 30 m lähemmäs kulmia ja ensimmäisen esineen on oltava vähintään noin 100 m päässä lähdöstä. Esineiden hajustamiseksi jäljentekijän on pidettävä niitä kädessään jälkeä tehdessään. Esineitä ei saa piilottaa, mutta niitä ei myöskään saa sijoittaa silmiinpistävästi.

Esineitä, jotka eivät ole tunnistettavissa, ei voida hyväksyä.

Jälki

Ensimmäinen kulma ei saa olla noin 100 m lähempänä jäljen lähtöä. Jälki tai paluu maastoon ei saa tulla noin 60 m lähemmäs ruutua/lähtöpistettä.

Kuvaus käytettävästä jälkimaastosta on liitettävä kilpailukutsuun.

Samalle maastoalueelle sijoitettavien jälkien on oltava vähintään 150 m etäisyydellä toisistaan.

Esineiden luovutus

Esineet luovutetaan toimitsijoille, jotka odottava jäljen lopussa, ei kuitenkaan niin lähellä, että he häiritsevät koiran ja ohjaajan työskentelyä. Esineiden luovutusaika merkitään ylös. Ohjaajalle on ennen suorituksen alkua kerrottava, miten esineiden luovutus tapahtuu.

Viestikoe

VIESTIN JUOKSEMINEN

Kerroun 26

Käsky: "Vie"

Molemmat ohjaajat siirtyvät koira kytkettynä tarkastusasemalle A. Sieltä toinen ohjaajista siirtyy koira kytkettynä tarkastusasemalle B, joka on noin 1100 m etäisyydellä asemalta A. Koira lähetetään sitten asemalta B asemalle A. Kun viimeinen koira on lähetetty, ohjaajat siirtyvät tarkastusasemalle C, joka on noin 400 m etäisyydellä asemalta B. Sitten koirat lähetetään asemalta A asemalle C ja sen jälkeen takaisin asemalta C asemalle A. Kun viimeinen koira on lähetetty, ohjaajat siirtyvät tarkastusasemalle D, joka on noin 500 m etäisyydellä asemalta C. Sitten koirat lähetetään asemalta A asemalle D. Ensimmäisenä päivänä koirat lähetetään vielä asemalta D takaisin asemalle A. Koirat tuodaan lähetyspaikalle vapaana ja niiden on odotettava lähetyshetkeä vapaana.

Kokeen maksimiaika on 48 minuuttia (ensimmäinen päivä) ja 36 minuuttia (toinen päivä).

Arvostelu:

Suorituksen alku ja loppu

Suoritus alkaa kun liikkeenohjaaja näyttää tarkastusaseman A ja loppuu kun viimeinen koira on päättänyt suorituksensa tai ylittänyt maksimiajan.

Arvosteluperiaatteet

Kaikkien koirien saavuttamien kokonaisaikojen perusteella tuomarit määrittävät yhdessä kunkin koiran maksimiarvosanan alla olevan taulukon mukaan. Sen jälkeen kumpikin tuomari arvioi omat huomionsa koirien käyttäytymisestä tarkastusasemilla, epätasaisesta juoksuvaudesta jne. Jos jompikumpi tuomareista hylkää koiran sen käyttäytymisen perusteella, ei koira saa jatkaa suoritusta. Tarkastusasemien B, C, D tuomarit arvostelevat siirtymisten aikaiset tapahtumat koirien lähdettyä asemalta A. Ylläkuvaattua kokonaisaikojen tarkastusta lukuun ottamatta tuomarit antavat arvosanansa täysin itsenäisesti.

Kokonaisaika

Alla oleva taulukko määrittää, miten koiran maksimiarvosana määräytyy sen aikaerosta nopeimpaan koiraan. Hyväksytyin arvosanan saaminen edellyttää kuitenkin, ettei koira ole ylittänyt määrättyä maksimiaikaa.

Aikaero min/sek		Max.arvosana
Päivä 1	Päivä 2	
- 2,00	- 1,30	10
2,01 - 4,00	1,31 - 3,00	9,5
4,01 - 6,00	3,01 - 4,30	9
6,01 - 8,00	4,31 - 6,00	8,5
8,01 -10,00	6,01 - 7,30	8
10,01 -12,00	7,31 - 9,00	7,5
12,01 -14,00	9,01 -10,30	7
14,01- 16,00	10,31- 12,00	6,5

16,01 -18,00	12,01 -13,30	6
18,01 -20,00	13,31 -15,00	5,5
20,01 -	15,01 -	5

Epätasainen juoksuvauhti

Juoksuvauhdin katsotaan olevan epätasainen, jos koira käyttää enemmän aikaa lyhyempään juoksumatkaan kuin pidempään. Jos koiran juoksuvauhti on epätasainen, se voi saada korkeintaan arvosanan 9.

Hiljaisuus

Korkeimman arvosanan saaminen edellyttää, että koira korkeintaan vinkuu vaimeasti ja lyhytaikaisesti. Jos koira jossain vaiheessa vinkuu äänekkäästi tai haukkuu, arvosana voi olla korkeintaan 9. Jos koira vinkuu äänekkäästi pitemmän aikaa tai haukkuu useita kertoja, arvosanaa lasketaan lisää.

Jos koiran haukkuminen tai muu ääntely on häiritsevää, se hylätään jolloin sen suoritus keskeytetään välittömästi.

Lähetys

Koira tuodaan lähetyspaikalle kuten seuraamisliikkeessä tai vapaana seuraamisessa, mutta se saa seurata ohjaajaa noin 0,5 m etäisyydellä. Koira saa arvosanan siitä laskematta komentaa koiran istumaan ennen 30 sekunnin odotusajan alkamista. Jos koira valitsee ohjaajan sivulla jonkun muun asennon kuin istumisen, on sen arvosana korkeintaan 9. Koira, joka ottaa varaslähdön, voi saada korkeintaan arvosanan 6, edellyttäen että se saadaan kutsuttua takaisin ennen kuin se on edennyt noin 10 m matkan, muuten koira hylätään.

Jos tuomari katsoo, että esim. palaava koira on voimakkaasti häirinyt lähetettävää koira, voidaan lähetys uusia. Tällaisissa selkeissä poikkeustapauksissa ei arvosanaa lasketa uusintalähetysten vuoksi ja ajanlasku aloitetaan myös uudelleen.

Vastaanotto

Ohjaaja saa kutsua koira sen ollessa lähetysaseman alueella. Jos ohjaaja kutsuu koira aikaisemmin, se voi saada korkeintaan arvosanan 9.

Suorituksen läpivieminen:

Viestirata

Viestiradan tulee olla pääasiallisesti suora. Missään olosuhteissa rata ei saa olla U-kirjaimen muotoinen, koska tällöin oikeaseva koira voi säästää huomattavasti aikaa. Rata ei saa kulkea liikennöidyn tien läheisyydessä.

Tarkastusasemat

Arvosteltava seuraamismatka on noin 20 m ja sen on merkittävä selkeästi. Myös aseman alue (noin 50 m etäisyydellä lähetys/vastaanottoa) on merkittävä selkeästi kaikilla tarkastusasemilla.

Koirien kytkentäpaikkojen on oltava sellaisella etäisyydellä toisistaan, että koirat eivät häiritse toisiaan. Paikat on merkittävä selkeästi lähtönumerolla.

Kytkentäpaikat on sijoitettava samalla tavoin lähelle radan mahdollista jatkoa. Ohjaajalla on oikeus pitää koira kytkentäpaikalla makuualustalla sekä juottaa koira ja antaa sille makupaloja tai muuta syötävää.

Ohjaajille on annettava mahdollisuus lämmittää koiria. Liikkeenohjaaja osoittaa paikan, jossa lämmittely voi tapahtua toisia koiria häiritsemättä. Normaalisti ohjaaja saa noutaa koiran sen jälkeen, kun edellinen koira on lähetetty (vastaava aika ensimmäiselle koiralle).

Lähtettäminen

Koirat lähetetään 3 minuutin välein. B-asemalta koirat lähetetään arvotussa lähtöjärjestyksessä. Muilta asemilta koirat lähetetään siinä järjestyksessä, kuin ne ovat saapuneet asemalle. Ennen lähetystä liikkeenohjaaja ilmoittaa kilpailijoille ajan seuraavasti:

"2 minuuttia jäljellä - 1 minuutti jäljellä - 30 sekuntia - 10 sekuntia - 5 sekuntia - Nyt"

Koiran ja ohjaajan on oltava lähtöpaikalla vähintään 30 sekuntia ennen lähetystä. Jos ohjaaja tuo koiran lähetyspaikalle liian myöhään, lähetystä lykätään niin, että 30 sekunnin odotusvaatimus täyttyy, aikalaskentaa ei kuitenkaan muuteta. On huomattava, että 30 sekunnin odotusajan laskua ei aloiteta uudelleen, jos koira on ottanut varaslähdön.

Viimeisten 30 sekunnin aika on viestikaulaimen joko oltava koiran kaulassa tai ohjaajan oikeassa kädessä niin, ettei se vaikuta koiraan. Koira ei saa lähtää ilman viestikaulainta.

Jos koira ei ole lähtenyt aseman alueelta 1 minuutin kuluessa lähetyksestä, se on tuomarin käskystä kutsuttava takaisin eikä se saa jatkaa suoritusta. Sama koskee koiria, jotka ovat lähteneet aseman alueelta, mutta palaavat sinne takaisin.

Vastaanottaminen

Tuloaika otetaan siitä, kun koira on tullut asemalle ja on ohjaajan hallinnassa.

Siirtymiset

Liikkeenohjaaja ilmoittaa todellisen kilpailuajan asemalla A ennen siirtymistä asemalle B. Koirat siirtyvät asemalta A asemalle B lähtönumeröjärjestyksessä.

Radan tulee asemalta jatkua ensimmäiset 100 m aina luonnolliseen jatkosuuntaan.

Radalla ei suorituksen missään vaiheessa saada siirtyä taaksepäin.

Hakukoe

HAKU

ALUEEN ETSIMINEN JA MAALIMIESTEN ILMAISU

Kerroin 26

Käsky: "Etsi" ja/tai käsimerkit - "Näytä"

Etsintäalue on 100 m leveä ja 400 m pitkä. Alueelle sijoitetaan 3 maalimiestä, joista kaksi on kokonaan peitetty (kellarissa, pienessä vajassa, peitetyssä suojassa tai vastaavassa) ja yksi vain osittain peitettynä, niin että hän ei ole kokonaan näkyvässä.

Ohjaajalle osoitetaan keskilinja, jota pitkin hän etenee, ja jolta hän ohjaa koira kaskyjn ja/tai käsimerkein. Koiran tulee etsiä alueen molemmat reunat nopein neliömäisin pistoin.

Maalimiehen löydettyään koiran tulee ilmaista maalimies ohjaajalle joko jäämällä maalimiehen välittömään läheisyyteen ja haukkumalla niin kauan, että ohjaaja tulee paikalle, tai ottamalla suuhunsa kaulapannasta riippuva ilmaisurulla ja palaamalla se suussa ohjaajan luokse. Tällöin ohjaaja kytkee koiran ja komentaa sen käskyllä "Näytä" viemään itsensä maalimiehen luo.

Kokeen suoritus aika on 25 minuuttia.

Arvostelu:

Suorituksen alku ja loppu

Suoritus (ja ajanotto) alkaa kun ohjaaja liikkeenohjaajalta luvan saatuaan siirtyy etsintäalueelle. Suoritus loppuu kun suoritus aika on kulunut loppuun, seuraavin poikkeuksin:

- Jos koira on löytänyt ja ilmaissut kaikki maalimiehet, suoritus loppuu kun ohjaaja on tullut viimeisen maalimiehen luo
- Jos koira on aloittanut ilmaisun, suoritus jatkuu niin kauan, kunnes ohjaaja on tullut maalimiehen luo tai ilmaisu on todettu valeilmaisukseksi, vaikka suoritus aika olisikin jo kulunut loppuun
- Suoritus loppuu kun ohjaaja ylittää alueen takarajan, mutta koira saa suorittaa loppuun tällöin mahdollisesti käynnissä olevan piston jos suoritus aikaa on vielä jäljellä (pisto loppuu, kun koira ilmaisee, palaa ohjaajan luo tai ylittää keskilinjan)

Koiran suoritus ja ohjaus

Hakutyöskentely on nk. ilmavainutyöskentelyä, jossa koiran tulee tarkastaa alue melko "korkealla nenällä" saadakseen vainun maalimiehestä. Koira ei siis saa jäljestää, koska silloin vaadittu järjestelmällinen työskentely ei ole mahdollista.

Arvostelussa on kiinnitettävä huomiota siihen, etsiikö koira ohjaajan ohjauksen mukaan ja käyttääkö koira maastoon sopivaa nopeutta. Tämä tarkoittaa, että ohjaaja päättää mistä koira etsii ja kuinka paljon aikaa eri maasto-osien etsintään käytetään. Koira, jonka työskentely ei selvästi ole järjestelmällistä voi saada korkeintaan arvosanan 7. Jos on ilmeistä, että koira ei pidä yhteyttä ohjaajaan ja esim. koiran luokse kutsumisessa on vaikeuksia, koira voi saada korkeintaan arvosanan 6. Korkein arvosana edellyttää, että ohjaaja ei ohjaa koira kaulapannasta, liiveistä jne.

Koira ei saa "liimautua" ohjaajaan työskentelyn aikana.

Ohjaaja saa käyttää pilliä (ei ylääänipilliä).

Koiran on työskenneltävä energisesti ja tehokkaasti, osoittaen temperamenttia ja tietyn asteista itsenäisyyttä.

Koira, joka keskeyttää työskentelyn ja vaatii toistuvia käskyjä jatkaakseen, voi saada korkeintaan arvosanan 6.

Ilmaisu

Valeilmaisu, eli jos koira ilmaisee muutoin kuin maalimiehen löytäessään, aiheuttaa arvosanan laskemisen korkeintaan 7 pisteeseen. Toistuvasta valeilmaisusta koiran suoritus hylätään. Valeilmaisuksi lasketaan myös tapaus, jossa koira ei osaa ohjata ohjaajaa maalimiehen luo. Jos koira pudottaa ilmaisurullan ohjaajan luo tullessaan, ei tätä katsota valeilmaisuksi, mutta arvosanaa lasketaan.

Haukkuvalla koiralla ilmaisuuden on oltava selkeä, niin että ohjaa pystyy vaikeuksista paikantamaan koiran ja maalimiehen. Jos koira löytää maalimiehen mutta ei ilmaise tätä, ja palaa myöhemmin takaisin ja ilmaisee maalimiehen, arvosanaa lasketaan. Useimmissa tapauksissa tuomarien on välttämätöntä seurata ohjaajaa ilmaisulle voidakseen todeta, onko koiran ilmaisu ollut riittävän tarkka.

Koira ei saa osoittaa minkäänlaista aggressiivista käytöstä maalimiehiä kohtaan. Arvosanaa on alennettava kaikesta aggressiivisesta käyttäytymisestä. Jos voidaan katsoa, että löydetty henkilö on selvästi pelännyt koiran käytöstä, voi arvosana olla korkeintaan 6. Liioitellun ystävälliset koirat, jotka nuolevat maalimiestä ym., arvostellaan lempeämmin.

Maalimiestä keskilinjalle tuotaessa on koira kuljetettava vapaana mutta hallinnassa. Koira saadaan lähettää uudelle pistolle, kun tuomarit ja maalimies ovat palanneet keskilinjalle.

Ilmaistujen maalimiesten lukumäärä

Jos koiralta jää enemmän kuin yksi maalimies löytymättä, sitä ei voida hyväksyä. Jos koiralta jää yksi maalimies löytymättä, se voi saada korkeintaan arvosanan 7.

Suorituksen läpivieminen:

Hakurata

Koe suoritetaan voimakkaasti kumpuilevassa ja peitteellisessä maastossa, jossa etsintäalue voidaan määrittää selvästi. Huomiota on kiinnitettävä siihen, että etsintätyöskentely tapahtuu mahdollisimman pitkälti paikoissa, joissa pystytään arvioimaan koiran kyky löytää maalimiehet vaikeissa olosuhteissa.

Suorituksen aikana ohjaajaa seuraavat sellaisella etäisyydellä, ettei koiran työskentely häiriinny, sekä tuomarit, liikkeenohjaaja(t) että löydetyt maalimiehet. Näiden lisäksi ei alueella saa olla muita henkilöitä ilman liikkeenohjaajan lupaa.

Keskilinjaa ei merkitä metrimäärillä tai vastaavilla, ja linjan kreppauksen tai muun merkitsemistävän tulee jatkua myös takarajan yli. Tuomarit ilmoittavat ohjaajalle, kun takaraja on ylitetty.

Suorituksen alkaessa ohjaaja päättää miltä suunnalta koira aloittaa etsinnän.

Maalimiehet on sijoitettava samoille paikoille kaikille koirille. Maalimiesten on oltava hiljaa ja liikkumatta niin kauan, että ohjaaja on noutanut koiran pois maalimiehen luota.

Liikkeenohjaaja ilmoittaa, kun suoritusaikaa on jäljellä 1 minuutti.

Alueen talleaminen

Alueen talleamiseen on käytettävä sekä ihmisiä että koiria, jotka liikkuvat alueella ristiin rastiin niin keskilinjan suuntaisesti kuin sen vastaisestikin. Talleaminen on tehtävä ennen ensimmäistä koira ja toistettava aina 5 koiran jälkeen. Uudelleentalleamisessa ei tarvitse käyttää koiria.

Häiriöt

Jos koira törmää marjastajiin tai vastaaviin, sen etsintäaikaa pidennetään vastaavasti. Tällaisessa tapauksessa kello pysäytetään kun häiriö havaitaan, ja käynnistetään uudelleen, kun häiriö on poistunut.